

NATURVÄRDESMONITORERING

Tavelsjövägen och Årstavägen, Årsta

SWECO ENVIRONMENT AB
Miljöplanering

Camilla Ährlund

2018-04-18
UPPDRAGSNUMMER 13005512

SWECO

Typ av rapport - Naturvärdesinventering Tavelsvägen och
Årstavägen, Årsta. Version 2018-04-18

BESTÄLLARE BESQAB

UPPDRAG 13005512

KONSULT Sweco Environment AB
Miljöplanering

TEXT Camilla Ährlund

GRANSKNING Gundula Kolb

REDIGERING Camilla Ährlund

NATURVÄRDESIKONTOR

Tavelsjövägen och Årstavägen, Årsta

SAMMANFATTNING

Sweco har genomfört en naturvärdesinventering av två områden, Siljan 5 m m utmed Tavelsjövägen och Ånn 7 m m utmed Årstavägen i Årsta, Stockholms stad. Syftet med inventeringen är att den ska utgöra underlag för framtagande av detaljplaner till de båda områdena. Utmed Tavelsjövägen planeras bostäder och vid Årstavägen förskola samt vård- och omsorgsboende.

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard på nivå detalj och med tilläggen särskilt skyddsvärda träd, naturvärdesklass 4, detaljerad redovisning av artförekomst och en översiktlig beskrivning av ekologiska samband. Inventeringen genomfördes 6 april vilket är tidigt på inventeringssäsongen.

I planområdena har det bedömts finnas sju avgränsade naturvärdesobjekt, tre har klassats ha påtagliga naturvärden och fyra med visst naturvärde. Vid Tavelsjövägen har två objekt noterats med påtagligt naturvärde och två med visst. Vid planområdet utmed Årstavägen har två objekt med påtagligt naturvärde registrerats och ett med visst naturvärde. De högsta naturvärdena är kopplade till äldre tallar. I områdena har fynd av tallticka (rödlistad som nära hotad, NT) gjorts vilket signalerar är flera av tallarna troligen är över 150 år.

Totalt har 13 tallar bedömts som särskilt eller övrigt skyddsvärda. Det finns en osäkerhet finns i bedömning av tallarnas ålder då inga borrhningar gjorts. Enbart en okulär besiktning har gjorts av tallarnas ålder. Förutom tall finns även en grov ek som bedömts vara över 200 år och därmed särskilt skyddsvärd.

Utöver det finns det ett rikt blommande och bärande träd- och buskskikt, vilket ger goda förutsättningar för ett rikt insekts- och fågelliv.

Förutom den rödlistade talltickan har även liljekonvalj (fridlyst enligt 9 § artskyddsförordningen) noterats i området.

1.	INLEDNING	6
1.1	Syfte	6
1.2	Avgränsning	6
2.	METOD	7
2.1	Nivå	7
2.2	Detaljeringsgrad	7
2.3	Tillägg	7
2.4	Bedömningsgrunder	7
2.5	Fältinventering	10
2.6	Särskilt skyddsvärda träd	10
2.7	Osäkerhet	10
3.	OMRÅDESBESKRIVNING	11
3.1	Grön infrastruktur	11
3.2	Kända naturvärden	11
4.	NATURVÄRDESOBJEKT	12
4.1	Klassning av objekt	12
4.2	Särskilt skyddsvärda träd	20
4.3	Artredovisning	21
4.4	Samlad bedömning	22
5.	REFERENSER	23

1. INLEDNING

Ett nytt vård- och omsorgsboende, seniorbostäder och förskola planeras att uppföras inom fastigheten Ånn 7 mm och del av Årsta 1:1, som ligger utmed Årstavägen i Årsta, Stockholms stad. Nya bostäder planeras att uppföras inom fastigheten Siljan 5 mm utmed Tavelsojvägen. Även det i Årsta. Planarbetet ska även bidra till att utveckla Tavelsojvägens gaturum. Inför planläggning av dessa områden ska en naturvärdesinventering tas fram och utgöra underlag för planarbetet.

1.1 Syfte

Syftet med naturvärdesinventeringen är att identifiera och avgränsa samt bedöma och dokumentera geografiska områden som är av betydelse för biologisk mångfald inom inventeringsområdet.

1.2 Avgränsning

Inventeringsområdet avser del av Siljan 5 m m längs Tavelsojvägen och Ånn 7 m m längs Årstavägen i stadsdelen Årsta, Stockholms stad.

FIGUR 1.
Karta med avgränsning av de båda områdena som ingår i naturvärdesinventeringen. Utmed Tavelsojvägen ligger Siljan 5 mm och utmed Årstavägen Ånn 7 mm.

2. METOD

Inventeringen har genomförts enligt standard för Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (SS 199000:2014) med tillhörande teknisk rapport (SIS-TR 199001:2014).

2.1 Nivå

Studien är gjord på fältnivå.

2.2 Detaljeringsgrad

Detaljeringsgrad detalj vilket innebär att en yta om 10 m² eller mer har inventerats, eller ett linjeformat objekt med en längd av 10 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

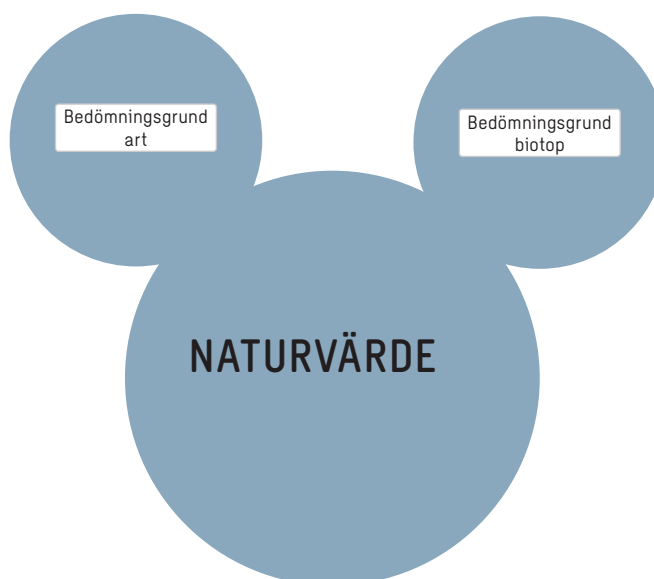
2.3 Tillägg

Naturvärdesklass 4, detaljerad redovisning av artförekomst och värdeelement i form av särskilt skyddsvärda träd.

2.4 Bedömningsgrunder

Naturvärdet för respektive objekt bedöms utifrån art och biotop. Det avser den biologiska mångfaldens tillstånd vid inventeringstillfället.

Bedömningsgrunden art omfattar både naturvårdsarter och artrikedom samt är en sammanvägning av dessa två. Naturvårdsarter omfattar arter som indikerar ett högt naturvärde och som i sig själva är av betydelse för biologisk mångfald. Det kan vara skyddade arter, rödlistade arter, signalarter, typiska arter och ansvarsarter.

Till naturvårdsarter räknas:

- **Skyddade arter**, arter som omfattas av juridiskt skydd enligt artskyddsförordningen. Markeras med (§) i beskrivningarna.
- **Typiska arter**, arter vars förekomst indikerar så kallad gynnsam bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv.
- **Rödlistade arter**, arter som bedöms löpa risk att försvinna ur landet. Delas in i kategorierna:
  - RE – nationellt utdöd
  - CR – akut hotad
  - EN – starkt hotad
  - VU – sårbar
  - NT – nära hotad.
- **Ansvarsarter**, arter där en särskilt stor andel av dess totala population finns i en begränsad del av det totala utbredningsområdet.
- **Signalarter**, arter som med sin närvaro eller frekvens indikerar att ett område har höga naturvärden. Markeras med (S) i beskrivningarna.
- **Nyckelarter**, arter som direkt eller indirekt har en särskilt viktig funktion för andra arter. Markeras med (N) i beskrivningarna.

RÖDLISTAD ART

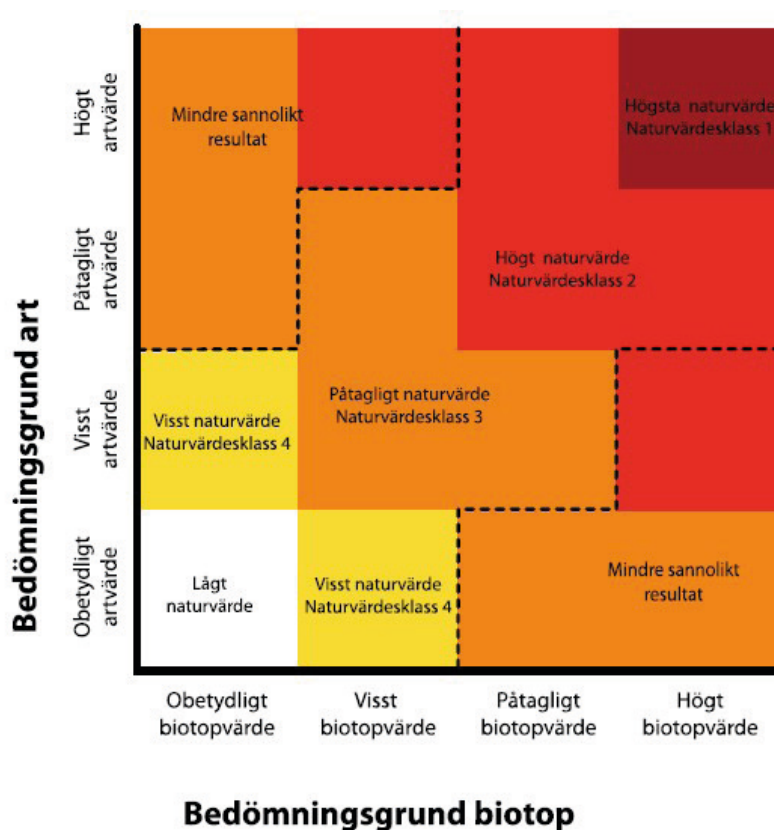
Talltickan är rödlistad som nära hotad (NT). En trähård, flerårig ticka som växer på stammen av gammal tall. Oftast förekommer bara en eller några få fruktkroppar på varje träd. Tickan är cirka 5–20 cm bred och finns främst på träd över 150 år. Talltickan har sin utbredningstygdpunkt i östra syd- och mellansverige. Därutöver förekommer den sällsynt spridd i hela landet..

Bedömningsgrunden biotop omfattar aspekterna biotopkvalitet (det som formar en biotop) samt sällsynthet och hot. Bedömningsgrunderna värderas efter obetydligt värde, visst värde, påtagligt värde samt högt värde. SIS-standarden ger skalan för respektive bedömning. Bedömningsgrunderna vägs sedan ihop till en naturvärdesklass. Till hjälp finns en matris i standarden. Det finns dock inga exakta gränser mellan de olika klasser och klassningen inte kan följa matrisen exakt i alla lägen.

FIGUR 2.
Naturvärdesbedömning vid naturvärdesinventering. Utfall för bedömningsgrund art respektive bedömningsgrund biotop leder till en viss naturvärdesklass.

Naturvärdesklass	Innebör enligt standard (något förkortad)
Klass 1 Högsta naturvärde	Störst positiv betydelse för biologisk mångfald. Område av särskild betydelse för biologisk mångfald på nationell eller global nivå.
Klass 2 Högt naturvärde	Stor positiv betydelse för biologisk mångfald. Område av särskild betydelse för biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.
Klass 3 Påtagligt naturvärde	Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald. Område av särskild betydelse för upprätthållandet av biologisk mångfald att dess totala areal bibehålls eller ökar samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls.
Klass 4 Visst naturvärde	Viss positiv betydelse för biologisk mångfald. Område av sådant slag att det är av betydelse att dess totala areal bibehålls eller ökar samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

TABELL 1.

Naturvärdesobjekt bedöms i naturvärdesklass 1-4.

Geografiska områden som i sitt nuvarande tillstånd inte eller endast i ringa omfattning bidrar till biologisk mångfald bedöms ha lågt naturvärde, vilket inte utgör en naturvärdesklass.

2.5 Fältinventering

Inventering i fält genomfördes den 6 april 2018 av Camilla Ährlund, Sweco Environment AB. Molningt och inledning med lätt snäfall vilket snart avtog. 0 till +2 grader med lätt vind.

2.6 Särskilt skyddsvärda träd

Vid fältbesöket den 6 april 2018 inventerades även särskilt skyddsvärda träd enligt Naturvårdsverkets metod från 2004. Trädens placering digitaliserades med hjälp av en handburen GPS. Trädens ålder har enbart bedöms vid okulär besiktning och en viss osäkerhet kring ålder finns därmed.

Med särskilt skyddsvärda träd avses (Naturvårdsverket, 2004):

- jätteträd, träd som är grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd
- mycket gamla träd, det vill säga gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år
- grova hålträd, träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd.

I inventeringen har även övriga skyddsvärda träd noterats. Det är övriga gamla träd som bedömts värdefulla under inventeringen då de är viktiga som till exempel efterträdare till särskilt skyddsvärda träd. Med gamla avses att en tall är 150 år eller äldre.

2.7 Osäkerhet

En viss osäkerhetsfaktor i denna inventering är att tidpunkten för inventeringsarbetet inte är anpassad för att kunna identifiera alla förekommande arter. För att kunna göra det måste inventeringar utföras under olika tidpunkter på året. Eftersom inventeringen genomfördes i början av april har växter ännu inte kommit upp, varför tolkningen av områdenas växter blir bristfällig.

3. OMRÅDESBESKRIVNING

Inventeringsområdena ligger i Årsta och utmed Tavelsjövägen samt Årstavägen. Bebyggelsen i anslutning till inventeringsområdena är i huvudsak från 1950-talet, men med inslag av senare bebyggelse. Området är tidstypiskt i och med att hus är insprängda med sparade trädklädda naturbackar mellan dem. De trädklädda naturbackarna i området består till största del av tall och ek.

I kanterna av de inventerade områdena finns blommande och bärande träd samt buskar som fågelbär och nypon.

På tomtmark vid vård- och omsorgsboendet där Årstavägen möter Ottsjövägen finns på tomtmark 11-12 fruktträd i rad, som bidrar till pollinatörer tillsammans med de andra blommande och bärande buskarna samt träden i området.

3.1 Grön infrastruktur

I samband med framtagande av handlingsplan för grön infrastruktur, på remiss under tiden för denna naturvärdesinventering, har miljöer med tall och ek lyfts som karaktäristiska naturtyper för regionen.

I anslutning till planområdena finns Årstaskogen som är skyddat som naturreservat, fullmäktigebeslut 29 januari 2018. Från inventeringar inför bildandet av naturreservatet finns rödlistade arter som tallticka (nära hotad, NT) och reliktböck (nära hotad, NT) noterade. De finns noterade på gamla tallar.

I skötselplan till Årstaskogen anges att naturreservatet utgör ett ekologiskt kärnområde. För att arterna inom naturreservatet ska kunna fortleva under lång tid i området är spridningsvägar mellan Mälarens strandnära natur i väster, Nackaskogarna i öster och Majroskogen i söder, viktiga att upprätthålla. I skötselplanen för Årstaskogen anges att den viktigaste och enda tydliga spridningsvägen för barrskogsarter söderut är via Hems skogen, Svedmyraskogen, Majroskogen och vidare mot Hanvedens barrskogsområden.

En landskapsekologisk analys (Mörtberg, U m fl. 2007) visar att planområdena ligger inom ett habitatnätverk för barrskogslevande arter, fokusart var tofsmes i studien eftersom den är knuten till äldre barrskog, särskilt tall, med inslag av död ved. Analysen visar att stora potentiella reproduktionsområden med äldre barrskog, omgivna av övriga aktivitetsområden finns i Hansta, Flatenområdet, Nackareservatet, Grimstaskogen och även Årstaskogen,

3.2 Kända naturvärden

I de båda planområdena finns inga kända naturvärden och inga naturvårdsarter noterade i Artportalen (2018-04-09).

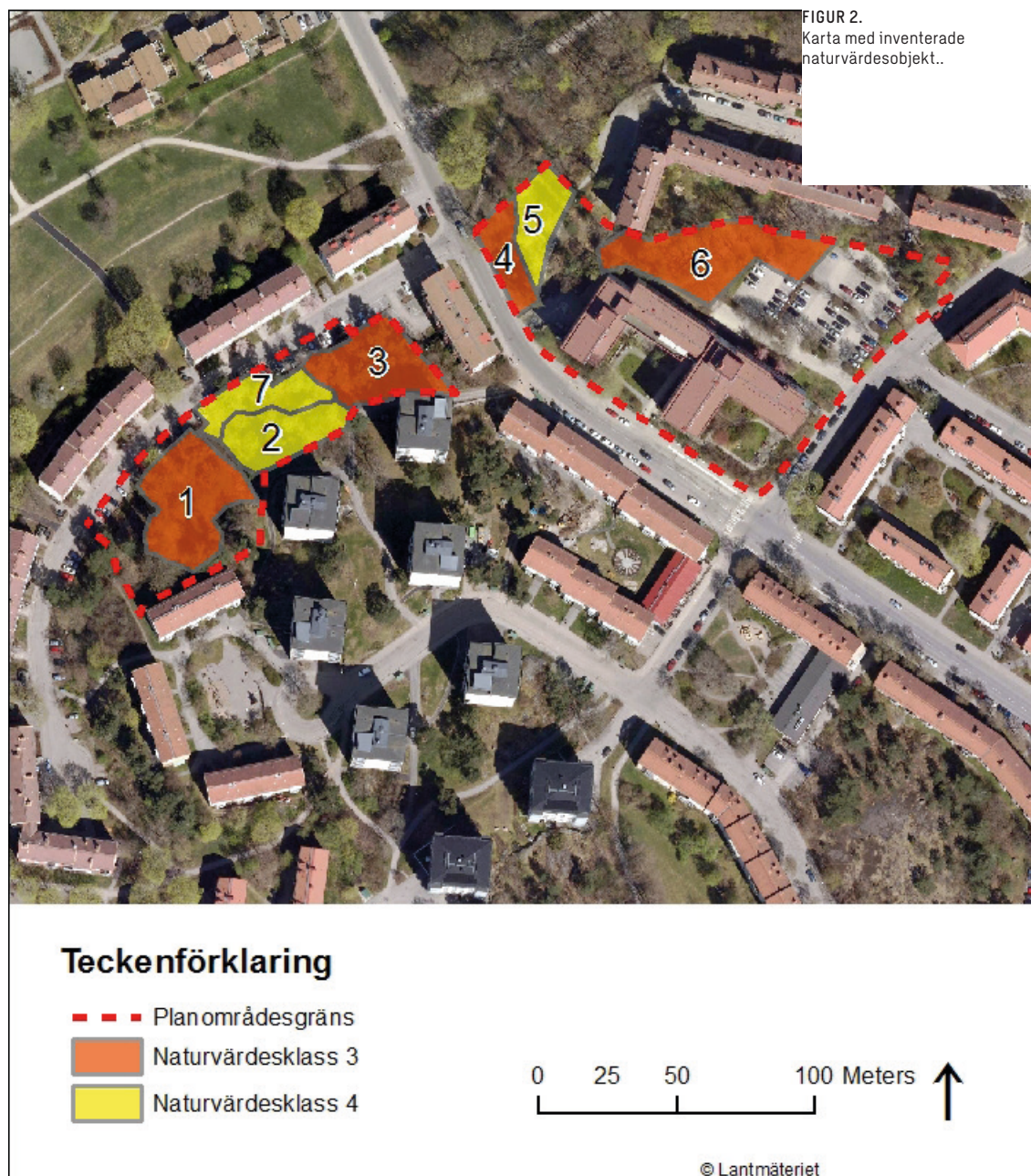

4. NATURVÄRDESOBJEKT

I planområdet utmed Tavelsojvagen har fyra naturvärdesobjekt noterats vid inventering. I planområdet vid Årstavägen har tre naturvärdesobjekt noterats under inventeringen.

4.1 Klassning av objekt

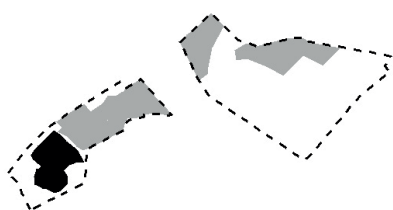
Fyra av naturvärdesobjekten har bedömts ha ett visst naturvärde, klass 4, och tre av dem har bedömts ha ett påtagligt naturvärde, klass 3.

4.1.1 NATURVÄRDESOBJEKT 1

NATURVÄRDESKLASS	3
AREA (HEKTAR)	1,2
NATURTYP	Skog och träd
BIOTOP	Tallskog
NATURVÅRDSARTER	Tallticka (NT, S)

Beskrivning

Längst sydväst i slänt mot Tavelsjövägen finns äldre och grövre tallar. Förekomst av den rödlistade arten tallticka (NT) ger indikation på att tallar kan vara över 150 år. En tall som brunnit i nedre delen av stammen finns. I den finns en hel del spikar. Död ved förekommer sparsamt i form av liggande död ved. Buskskiktet är rikt med blommande och bärande buskar. De blommande buskarna ger förutsättningar för olika pollinerare. Buskarna ger också insekter och fåglar skydd mot predatorer samt väder och vind.

TALL I OBJEKT 1
Tallticka (NT) i objekt 1.

Bedömning

Biotopvärdet bedöms som visst och består av ett antal värdeelement som grövre tallar varav en del har insektshål och förekomst av liggande död ved. Blommande buskar bidrar till värdefulla miljöer för insekter och fåglar. Visst artvärde med den rödlistade talltickan (NT). Sammantaget ger det att objektet bedöms ha ett påtagligt naturvärde.

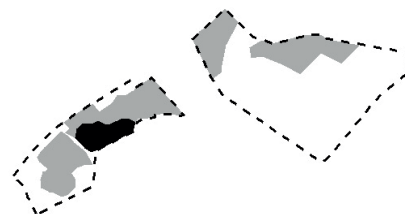

4.1.2 NATURVÄRDESOBJEKT 2

NATURVÄRDESKLASS	4
AREA (HEKTAR)	0,7
NATURTYP	Skog och träd
BIOTOP	Trädklädd bergbrant
NATURVÅRDSARTER	Liljekonvalj (§)

Beskrivning

En mindre bergskant med träd som ek, rönn, lönn och tall. Snårigt med blommande och bärande buskar samt sly. I objektet förekommer såväl liggande som stående död ved. I dem finns rikligt med insektshål.

DÖD VED I OBJEKT 2

I planområdena förekommer sparsamt med död ved men några liggande finns. Här en med rik förekomst av insektshål.

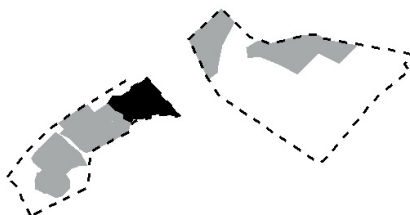
Bedömning

Biotopvärdet bedöms som visst med värdeelement som stående och liggande död ved samt blommande och bärande buskskikt. Gott om vardagsfågel som talgoxe och blåmes vid fältbesök. Obetydligt artvärde, dock finns den frislusta liljekonvaljen i objektet. Sammanlagd bedömningen blir ett visst naturvärde.

4.1.3 NATURVÄRDESOBJEKT 3

NATURVÄRDESKLASS	3
AREA (HEKTAR)	0,9
NATURTYP	Skog och träd
BIOTOP	Tallskog
NATURVÅRDSARTER	Ärenpris (S)

Beskrivning

Längst sydväst i slänt mot Tavelstjövägen finns äldre tallar, varav två bedömts som äldre än 200 år. I trädskiktet förekommer även oxel, ek, lönn och björk. Blommande och bärande buskskikt med bland annat nypon och slån. I fältskiktet finns ärenpris, smultron, blåbärsris och olika mossarter. Buskskiktet är rikt med blommande och bärande buskar. De blommande buskarna ger förutsättningar för olika pollinerare. Buskarna ger också insekter och fåglar skydd mot predatorer samt väder och vind.

TALL I OBJEKT 3

I planområdena förekommer äldre tallar. Två som bedömts som särskilt skyddsvärda finns i objekt 3..

Bedömning

Biotopvärdet bedöms som visst och utgörs av värdeelement som de äldre tallarna med insektshål. Blommande och bärande buskar bidrar med möjlighet till olika pollinerare. Rikt med vardagsfåglar som talgoxe och blåmes vid besöket. Objektet bedöms som artrikt i landskapet. Sammanlagd bedömning blir ett påtaligt naturvärde.

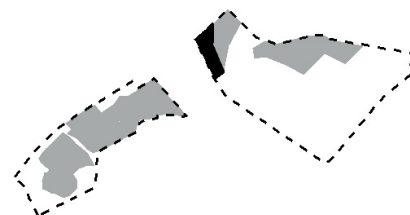

4.1.4 NATURVÄRDESOBJEKT 4

NATURVÄRDESKLASS	3
AREA (HEKTAR)	0,4
NATURTYP	Skog och träd
BIOTOP	Tallskog
NATURVÅRDSARTER	Tallticka (NT, S)

Beskrivning

Mindre objekt med liten bergkant och slänt med tallar utmed Årstavägen. Tallarna bedöms som lite äldre då det finns tallticka (NT) på en av dem. Under tallarna finns ett blommande buskskikt med bland annat nypon och slån. Slänten utmed vägen övergår i en mossklädd bergkant.

TALL I OBJEKT 4
Mot Årtavägen finns ett mindre område i slänten med tallar. Här finns talltickan (NT)

Bedömning

Biotopvärdet bedöms som visst med värdelement som äldre tallar och ett blommande och bärande buskskikt. Artvärdet bedöms som visst med den rödlistade talltickan (NT). Sammantaget bedöms naturvärdet som påtagligt.

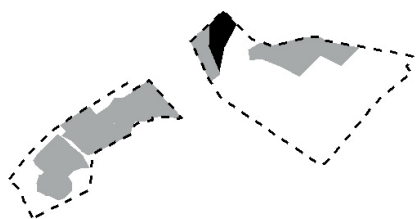

4.1.5 NATURVÄRDESOBJEKT 5

NATURVÄRDESKLASS	4
AREA (HEKTAR)	0,5
NATURTYP	Skog och träd
BIOTOP	Trädklädd bergbrant

NATURVÅRDSARTER

Beskrivning

Mindre nordväst vänd bergbrant med tall och ek. Buskskiktet är rikt med blommande och bärande buskar, bland annat nypon. Trädskiktet är lite yngre men i dalgången endanför branten finns äldre, grova ekar vilket gör att aktuellt område bidrar med ny succession. Även en del sly finns i området. De blommande buskarna ger förutsättningar för olika pollinerare. Buskarna ger också insekter och fåglar skydd mot predatorer samt väder och vind. Rikt fågelliv vid besök med talgoxe och blåmes.

BERG I OBJEKT 5.

I båda områdena finns en del blommande buskar och träd vilket är värdefullt för pollinerare och för fågellivet. På bilden ännu en del sly. I slänten ned finns trädl

Bedömning

Biotopvärdet bedöms som visst och består av blommande buskar som bidrar till värdefulla miljöer för insekter och fåglar. Obetydligt artvärde. Sammantaget ger det att objektet bedöms ha ett visst naturvärde.

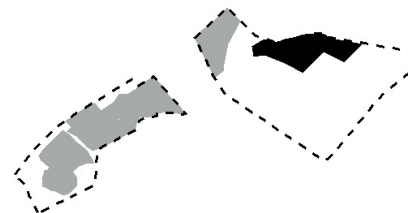

4.1.6 NATURVÄRDESOBJEKT 6

NATURVÄRDESKLASS	3
AREA (HEKTAR)	1,4
NATURTYP	Skog och träd
BIOTOP	Blandskog
NATURVÅRDSARTER	Tallticka (NT)

Beskrivning

Objekt med främst ekar och tallar. Det ligger invid bostäder, äldreboende och parkering. Förutom ekar och tallar finns även lärk och lönn. En stående döende tall finns. Några av tallarna bedöms som lite äldre då tallticka (NT) noterades på en av dem.

EK I OBJEKT 6.

Ett av de skyddsvärda träden är en ek som står mellan bostäder.

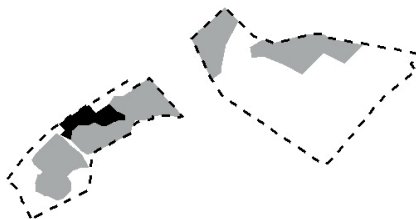
Bedömning

Biotopvärdet bedöms som visst då objektet innehåller värdeelement som äldre träd och förekomst av stående död tall. Artvärdet bedöms som visst med rödlistade tallticka (NT). Sammantaget bedöms naturvärdet som påtagligt.

4.1.7 NATURVÄRDESOBJEKT 7

NATURVÄRDESKLASS	4
AREA (HEKTAR)	0,6
NATURTYP	Skog och träd
BIOTOP	Tallskog
NATURVÅRDSARTER	

Beskrivning

Naturvärdesobjektet ansluter till parkering och Tavelsjövägen. Inom objektet finns tallar som skulle kunna utgöra efterföljare för de som i denna inventering bedömts som särskilt skyddsvärda träd eller övriga skyddsvärda träd.

TALLAR I OBJEKT 7

I området vid Tavelsjövägen finns flera tallar som skulle inom en snar framtid kunna bli efterföljare för de som idag har tallticka.

Bedömning

Biotopvärdet bedöms som visst då det inom objektet finns tallar som i framtiden skulle kunna utvecklas till efterföljare till särskilt skyddsvärda träd och övriga skyddsvärda träd. Obetydligt artvärde. Sammantaget ger det att objektet bedöms ha ett visst naturvärde.

4.2 Särskilt skyddsvärda träd

Vid naturvärdesinventeringen bedömdes vid en okulär besiktning att 13 träd som särskilt skyddsvärda träd och som övriga skyddsvärda träd. Av dessa 13 har 9 bedömts som särskilt skyddsvärda och 4 som övrigt skyddsvärda. Träd J-M är tallar som utgör substrat för talticka vilket gjort att de har markerats som övriga skyddsvärda träd. En viss osäkerhet finns då ålder på träd enbart bedömdes genom okulär uppskattning i fält.

ID	ART	DIAMETER (CM)	KOMMENTAR
A	Tall<	65	Spärrgrenig tall med pansarbark, insektshål och döende grenar.
B	Tall	55	Spärrgrenig tall med insektshål och döende grenar.
C	Tall	60	Spärrgrenig tall med insektshål.
D	Tall	55	Spärrgrenig tall.
E	Ek	80	Grov ek över 200 år.
F	Tall	60	Spärrgrenig tall med döende grenar.
G	Tall	55	Spärrgrenig tall med pansarbark
H	Tall	60	Spärrgrenig tall med rester av koja.
I	Tall	60	Spärrgrenig tall.
J-M	Tall		Tallar med talticka.

TABELL 2.

Tabell med särskilt skyddsvärda träd och övriga skyddsvärda träd i områdena.

FIGUR 3.

Karta med särskilt skyddsvärda träd och övriga skyddsvärda träd. Träd J-M är tallar som bedömts som övriga skyddsvärda träd då de är substrat för talticka.

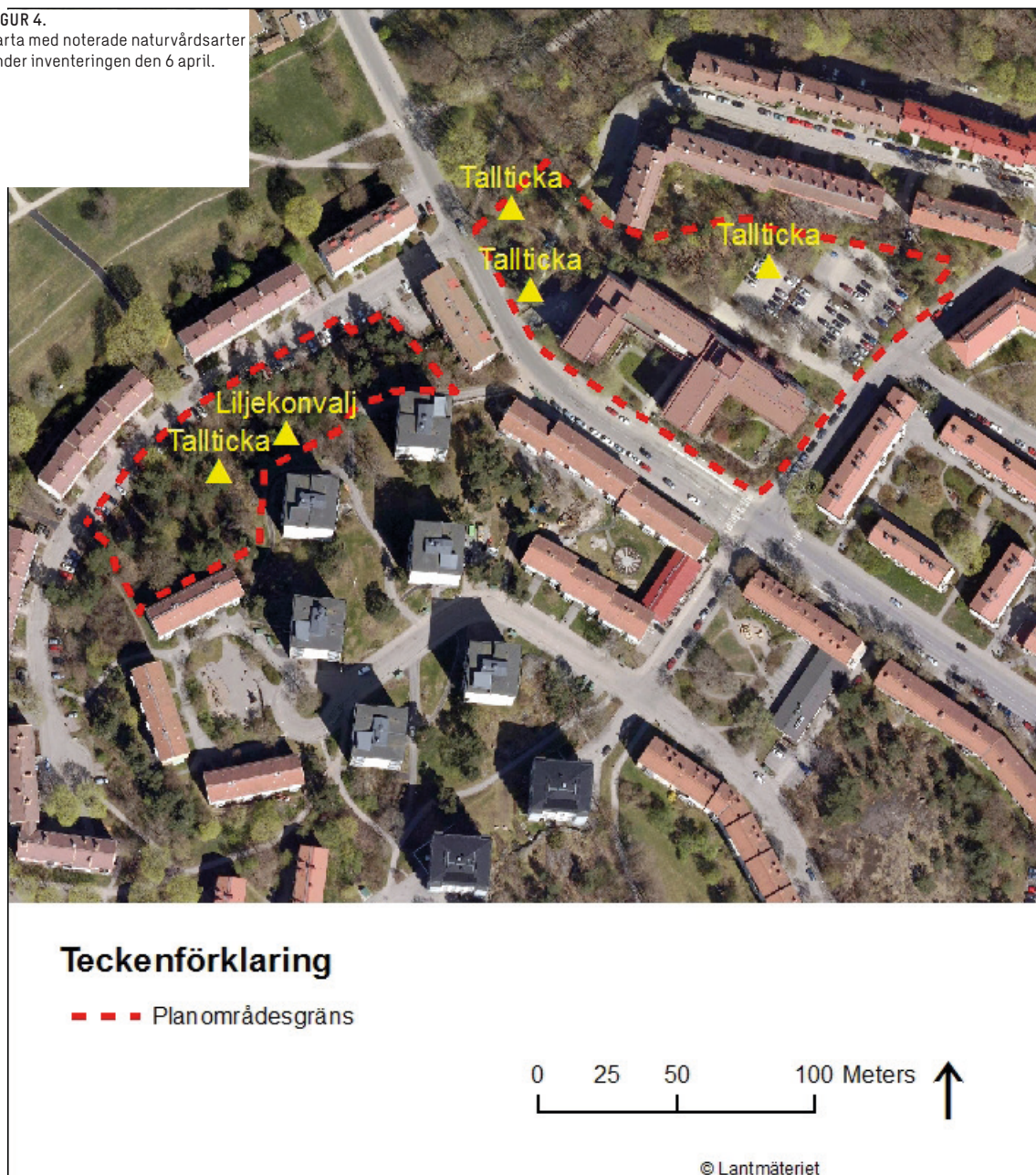
4.3 Artredovisning

Vid inventeringstillfället noterades två arter som antingen är skyddade enligt artskyddsförordningen, signalarter eller rödlistade,

Liljekonvalj indikerar mullrik mark och områden av lundkaraktär. Arten är fridlyst i Stockholms län enligt artskyddsförordningen 9 §.

Tallticka är rödlistad som nära hotad (NT) och en signalart då den växer nästan enbart på stammen av levande, gammal tall, ofta högt upp vid sår eller grenärr. Fruktkroppar visar sig först på tallar som är cirka 100–150 år eller äldre och vanligast uppträder svampen på träd som är över 150 år.

FIGUR 4.
Karta med noterade naturvårdsarter
under inventeringen den 6 april.

4.4 Samlad bedömning

Karaktäristiskt för Stockholmsregionen är ek- och tallmiljöer. Miljöer med tall och ek skulle därför kunna sägas vara ansvarsnaturtyper för regionen. De båda planområdena ligger i anslutning till områden där det finns viktiga livsmiljöer och spridningsvägar för arter knutna till tall. Sambandet till område (Årstaskogen) i norr med äldre tallar finns. Årstaskogen är skyddat som naturreservat sedan 29 januari 2018.

I de inventerade områdena finns äldre tallar med talticka och ersättningsträd för dem. De bidrar därmed till att utgöra livsmiljöer och spridningsvägar för arter knutna till tallmiljöer mot norr och syd-sydväst.

Att arter kan sprida sig från en livsmiljö till en annan är en utgångspunkt för biologisk mångfald. Biologisk mångfald i sin tur är en förutsättning för många av våra ekosystemtjänster och för ekosystemens resiliens (det vill säga den långsiktiga förmågan hos ett system att hantera förändringar och fortsätta att utvecklas).

Planområdet vid Tavelstövågen har en viktig länk mot Årstaskogen i norr. Söderut är det gröna sambandet svagare vilket gör att om tallmiljöer i planområdet försvinner blir Årstaskogen mer isolerad. Det på grund av att sambandet söderut redan idag är svagt. För att upprätthålla och stärka spridningsvägar behöver åtgärder göras som bevarar och utvecklar tallmiljöer.

Naturvärdesobjekt 3 har bedömts ha påtagliga naturvärden (klass 3) utan att talticka noterats under inventeringen. Dock finns det i objektet övriga skyddsvärda träd i form av äldre tallar som bedömts som efterföljare. De skulle i framtiden kunna utgöra substrat för taltickan. I objektet noterades signalart för hävdade marker (ängs- och betesmarker). Ärenpris är dock en förhållandevis svag signalart men det visar ändå på att tallarna vuxit upp i ett relativt öppet landskap, vilket gör att tallarna har vida kronor. I jämförelse med naturvärdesobjekt 3 finns i naturvärdesobjekt 1 talticka samt även liggande död ved. Även objekt 1 har bedömts ha påtagliga naturvärden (klass 3). Det finns inom ramen för klassningen är utrymme för variation i biotop- och artvärdesbedömningen.

Naturvärdesobjekt 1 och 4 bedöms ha de högsta naturvärdena inom områdena. Även naturvärdesobjekt 6 med grov, äldre ek och tall med talticka har påtagligt naturvärde. Objektet tillhandahåller även kulturella ekosystemtjänster, förutom reglerande som att träden ger skugga och svalka varma dagar, då det ligger i anslutning till vård- och omsorgsboende.

I områdena finns en hel del blommande och bärande träd samt buskar. De bidrar till förutsättningar för pollinerande insekter. Pollinering av grödor och vilda växter är en reglerande ekosystemtjänst. Möjligheten till pollinering är viktig att värna om i samband med planering.

5. REFERENSER

Artdatabanken 201. ArtPortalen, 2018-04-05.

Mörtberg, U., Zetterberg, A. och Gontier, M. 2007. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad: Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter. Miljöförvaltningen, Stockholms stad. Dnr 2008-011175-216

Naturvårdsverket, 2004. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd, rapport 5411.

Stockholms stad. 2017. Förslag till skötselplan för Årstaskogen-Årsta holmar naturreservat .November 2017.

Swedish Standard Institute (SIS), 2014. Svensk Standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS 2014, Stockholm.

Swedish Standard Institute (SIS), 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS 2014, Stockholm.

